

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
_____ С.В. Карман
(підпис, ініціал(и), прізвище)
_____ 20__ р.
(дата)

РОБОЧА ПРОГРАМА
виробничої практики «Фінанси, банківська справа та страхування»
(назва практики)

для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

освітнього ступеню _____ Магістр _____
(бакалавр або магістр)

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми (або ОНП) «Фінанси, банківська справа та страхування»
(назва ОПП або ОНП)

Мелітополь 2019 р.

Робоча програма виробничої практики «Фінанси, банківська справа та страхування» для студентів освітнього ступеню «Магістр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»: Мелітополь, ТДАТУ – 20 с.

Розробник(ки): к.е.н., доцент Яцух О.О.

к.е.н., доцент Демченко І.В.

Робоча програма практики затверджена на засіданні кафедри «Фінанси, банківська справа та страхування» протокол №__ від _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ О.О. Яцух
(підпис) (ініціал(и), прізвище)

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу
протокол №__ від _____ 20__ р.

Голова комісії

_____ А.А. Костякова
(підпис) (ініціал(и), прізвище)

1. ОПИС ПРЕДМЕТА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної практики	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS: 6	Галузь знань 07 Управління та адміністрування		
Загальна кількість годин – 180 годин	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Курс	Семестр
		11 МБ	2-й
Тижневих годин: 30 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Магістр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Практика	180 год.
		Самостійна робота	-
		Індивідуальна робота	-
		Форма контролю: диференційований залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Виробнича практика для студентів 11 МБ курсу факультету економіки і бізнесу є невід’ємною складовою освітньо-професійної підготовки. Виробнича практика є важливим етапом навчального процесу у вищому навчальному закладі з метою формування у студентів активного ставлення до здобуття високого рівня наукових і професійних знань, формування умінь і навичок для майбутньої практичної діяльності в галузі управління та адміністрування.

Виробнича практика є практикою професійного спрямування, а саме – основою уявлення про майбутню професію, вивчення професійних (фахових) функцій майбутніх обліковців у різних сферах господарської діяльності.

Метою проходження студентами виробничої практики є набуття практичних умінь і навичок, закріплення універсальних і професійних компетенцій, набутих ними в процесі вивчення дисциплін «Фінансовий менеджмент», «Страховий менеджмент», «Управління фінансовою санацією та банкрутством підприємств».

Завдання виробничої практики:

- вивчення нормативних актів, які стосуються порядку складання та подання фінансової, податкової, статистичної та інших форм звітності; оволодіння навичками користування нормативними актами в процесі складання різних звітних форм;
- розгляд змісту звітності підприємства та використання звітної інформації в процесі управління;
- вивчення призначення та структури окремих форм фінансової, податкової, статистичної та інших форм звітності;
- оволодіння навичками узагальнення облікової інформації з метою складання конкретних звітних форм.
- розуміння взаємозв'язку форм фінансової звітності та перевірка правильності її складання.
- опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення аналітичної діяльності персоналу та формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня оцінки фінансового аналізу суб'єкта підприємницької діяльності в межах науково-обґрунтованих критеріїв ризику втрати фінансових ресурсів; оволодіння сучасними методами та прийомами економічного аналізу.

3. ВИМОГИ ДО ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен *знати*:

- нормативну базу, яка впливає на порядок формування та складання фінансової, податкової та статистичної звітності;
- систему економічних показників та їх відображення в звітності;
- основні форми звітності та порядок їх заповнення, як для середніх підприємств, так і для мікро- та макро- підприємств;
- основні положення НП(С)БО, П(С)БО, що регламентують порядок

складання фінансової звітності;

- особливості відображення інформації про події після дати балансу у фінансовій звітності;

- комплекс показників та методичку оцінки фінансового стану об'єкту та його фінансової діяльності;

У результаті проходження виробничої практики студент повинен **вміти:**

- складати форми фінансової звітності, розуміти їх призначення та вміти співставляти окремі показники звітності;

- виправляти помилки у фінансовій звітності минулих періодів;

- аналізувати та оцінювати економічні показники діяльності підприємства, установи та організації;

- простежувати вплив чинників зовнішнього і внутрішнього середовища на основні фінансово-економічні результати діяльності підприємств, установ, організацій та їх фінансовий стан;

- швидко збирати та аналізувати інформацію для прийняття управлінських рішень;

4 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Організація виробничої практики здійснюється згідно з «Положенням про професійно-практичну підготовку студентів вищих навчальних закладів» № 93 від 8.04.1995р., «Положенням про проведення практик студентів ТДАТУ» від 12.10.2016 р., а також відповідно до кваліфікаційних характеристик спеціальності.

Підставою для проходження практики є наказ ректора. Виробнича практика проводиться у терміни, передбачені навчальним планом. Тривалість виробничої практики відповідно до навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» складає 6 тижнів.

Організація й навчально-методичне керівництво практикою студентів здійснюється кафедрою фінансів, банківської справи та страхування на об'єктах

проходження практики під керівництвом викладачів кафедри та кураторів-фахівців від об'єкта проходження практики.

Обов'язки керівника практики:

- здійснює загальну організацію практики, тобто розробляє організаційні заходи, що забезпечують її підготовку та проведення.

- здійснює контроль за проходженням практики.

- готує методичні вказівки до проведення виробничої практики студентів, робочу програму з виробничої практики;

- повідомляє студентам про систему звітності з практики, забезпечує високу якість проходження практики згідно з затвердженою програмою.

- контролює забезпечення нормальних умов для проходження практики студентами на базах практики, проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки, а також виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку.

- приймає заліки з практики у складі відповідної комісії.

- подає завідувачу кафедри (у деканат) письмовий звіт про проходження практики із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практичної підготовки студентів.

- готує підсумковий звіт за результатами практики.

Студент під час виробничої практики повинен:

- поглиблювати і закріплювати теоретичні знання з досліджуваної проблеми;

- опрацювати законодавчі акти, інструкції та положення, що регламентують діяльність підприємства, установи, організації;

- дослідити економіко-організаційну структуру підприємства, установи, організації;

- дослідити спеціалізацію, розміри, напрями діяльності та її ефективність на підприємстві, установи, організації;

- провести дослідження фінансової звітності підприємства, установи, організації, порядку її складання та подання;

5. ПРОГРАМА (ЗМІСТ) ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Кожному студенту для проходження виробничої практики з фінансів, банківської справи та страхування керівником видається індивідуальне завдання виходячи з об'єкта практики.

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

Тема 1. Ознайомлення з організацією фінансового управління в банку; опрацювання законодавчої бази діяльності банківських установ.

Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансово-економічної оцінки діяльності банку (збір та опрацювання фінансової звітності банку).

Тема 3. Дослідження динаміки основних показників діяльності банку, аналіз формування банківських ресурсів, оцінка власних та залучених коштів банку; оцінка формування та використання капіталу банківської установи.

Тема 4. Аналіз та оцінка активних операції банку: кредитних, інвестиційних, валютних тощо.

Тема 5. Аналіз доходів, видатків та прибутковості комерційного банку.

Тема 6. Оцінка дотримання банком економічних нормативів, розрахунок показників стійкості, ліквідності та платоспроможності банківської установи.

Тема 7. Аналіз банківських ризиків (кредитного, валютного, процентного, ліквідності), прогнозування та мінімізація ризиків банківської діяльності.

Тема 8. Маркетингова політика банку: розробка та просування нових банківських продуктів та послуг.

Тема 9. Узагальнена оцінка фінансового стану комерційного банку на основі системи CAMEL.

Тема 10. Дослідження основних напрямів удосконалення фінансового управління банківської установи (рекомендації щодо розробки напрямів удосконалення депозитної, кредитної політики банку, заходи збільшення

прибутковості, стійкості та ліквідності).

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ У СТРАХОВИХ КОМПАНІЯХ

Тема 1. Ознайомлення з фінансово-економічною та організаційною структурами страхової компанії. Опрацювання законодавчих, нормативно – правових актів, положень та інструкційного матеріалу, що регламентують діяльність страховиків.

Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансово-економічної оцінки діяльності страхової компанії (збір та опрацювання фінансової звітності банку).

Тема 3. Дослідження динаміки основних показників діяльності ба страхової компанії, аналіз формування та використання страхових резервів страховика. Вивчення структури страхового портфеля компанії.

Тема 4. Оцінка складу і динаміки майна та складу і динаміки фінансових ресурсів страхової компанії.

Тема 5. Аналіз доходів, видатків та прибутковості страхової компанії.

Тема 6. Вивчення та аналіз основних характеристик страхових продуктів компанії, зокрема:

- вивчити нормативні документи зі страхування життя та пенсій, навчитися розраховувати страховий платіж та страхову суму за договорами страхування життя в залежності від статі застрахованого, його віку, платоспроможності та строку страхування;
- вивчити умови колективного та індивідуального страхування від нещасних випадків, зокрема колективів підприємств, організацій, дітей, учнів тощо.
- вміти укладати договори медичного страхування з фізичними та юридичними особами, зокрема договори безперервного страхування здоров'я (ДМС) та страхування на випадок хвороби.
- навчитися проводити страхування майна громадян та підприємств, визначати страхову суму з урахуванням особливостей конкретного об'єкта

(будівлі, споруди, устаткування, машини тощо); визначати механізм виплати відповідного страхового відшкодування.

- навчитися проводити страхування автотранспортних засобів, зокрема укласти договори АВТОКАСКО, ОСЦПВВНТЗ, «Зелена карта» та ДСЦПВ; правильно визначати відповідальність страховика за договором страхування.

- ознайомитися із правилами обов'язкової і добровільної форми страхування в сільському господарстві.

- проаналізувати роботу страховика в галузі страхування відповідальності.

Ознайомитися з організацією страхових послуг, що надає страхова компанія та особливостями їх реалізації. Навчитися укласти та вести страхову угоду.

Тема 7. Маркетингова політика страхової компанії: розробка та просування нових страхових продуктів. Вивчення маркетингових стратегій залучення клієнтської бази з урахуванням сфери діяльності страхової компанії.

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ В КРЕДИТНИХ СПІЛКАХ

1. Ознайомлення з організаційною структурою кредитної спілки та основних принципів діяльності. Розглянути процес державної реєстрації в порядку, визначеному Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» та обов'язкові вимоги для створення кредитної спілки. Ознайомитись з умовами припинення діяльності кредитної спілки (шляхом реорганізації (злиття, приєднання, поділу) або ліквідації).

2. Опрацювання законодавчої бази, яка визначає основи організації та функціонування кредитної спілки. Детально вивчити Закон України «Про кредитні спілки», Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», Закон України «Про кооперацію».

3. Проаналізувати наявний власний капітал кредитної спілки, виявити шляхи його утворення (вступні, обов'язкових пайові та інші внески членів кредитної спілки; плата за надання своїм членам кредитів та інших послуг, а також доходи від провадження інших видів статутної діяльності; доходи від придбаних кредитною спілкою державних цінних паперів; грошові та інші майнові пожертвування, благодійні внески, гранти, безоплатна технічна допомога юридичних та фізичних осіб).

4. Проаналізувати основні показники діяльності кредитної спілки, в розрізі формування активів та використання капіталу, в розрізі пайового, резервного та додаткового капіталів.

5. Провести оцінку структури депозитного портфеля кредитної спілки, оскільки вони здійснюють надання кредитів на основі залучених вкладів на депозитні рахунки від членів.

6. Проаналізувати структуру кредитного портфеля, наданих кредитною спілкою, зокрема навести види позичок за строками користування, цільовим призначенням, порядку нарахування та сплати відсотків і основної суми, рівня забезпеченості, рівня дотримання з боку позичальника встановленого режиму сплати, методів надання основної суми позички, можливістю зміни рівня відсотків за користування позичкою.

7. Навести та охарактеризувати види кредитних програм та умови їх реалізації. Розглянути основні умови надання позички члену кредитної спілки.

8. Оцінити дотримання кредитною спілкою умов договору. У процесі надання кредитних послуг спілка має дотримуватися встановлених для неї нормативів якості активів та ризиковості операцій – дослідити ці питання.

9. Маркетингова політика кредитної спілки: розробка та просування нових кредитних продуктів, уникнення фінансових ризиків.

10. Дослідження основних напрямів удосконалення управління кредитною спілкою на основі аналізу поточного стану діяльності ринку кредитних послуг України.

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Тема 1. Галузь діяльності підприємства, ринок, місія підприємства, економічні умови діяльності. Слід дати економічну характеристику галузі діяльності підприємства, особливостей діяльності, продукції (робіт, послуг), її значення і місце в економіці. Вивчити ринок продукції галузі і тенденції його розвитку, чітко визначити місію підприємства, його місце і роль у галузі, в регіоні. Ознайомитися з законодавчими актами, які регламентують умови діяльності підприємства (галузі), діючою системою оподаткування, сертифікації (ліцензування) продукції.

Тема 2. Організаційні засади діяльності підприємства. Основні положення установчих документів суб'єкта господарювання. Ознайомитись з установчими (засновницькими) документами підприємства та зазначити основні положення: мета і предмет господарської діяльності; склад і компетенція органів управління, порядок прийняття ними рішень; порядок формування майна, розподілу прибутків та збитків; умови його реорганізації та ліквідації та ін.

Тема 3. Організаційна структура підприємства. Охарактеризувати діючу організаційну структуру підприємства, визначити її тип та вказати переваги і недоліки такої структури. Оцінити ступінь ефективності управління підприємством. Вказати шляхи удосконалення організаційної структури суб'єкта господарювання.

Тема 4. Дослідження ресурсного та фінансового забезпечення підприємства (аналіз складу та використання основних фондів, трудових ресурсів, оборотних активів).

Тема 5. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Тема 6. Організація оподаткування підприємств. Охарактеризувати основні види податків, що сплачує підприємство; проаналізувати їх динаміку та вплив на фінансові результати.

Тема 7. Дослідження формування, використання та розподілу прибутку підприємства, аналіз рівня рентабельності.

Тема 8. Оцінка фінансового стану підприємства, фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності.

Тема 9. Організація банківського кредитування підприємств. Проаналізувати основні параметри кредитної угоди: сума кредиту, процентна ставка, термін кредитування, вартість забезпечення, методи погашення заборгованості по кредиту та сплаті відсотків. Ознайомитись з договором застави та договором страхування.

Тема 10. Організація розрахунків з цільовими позабюджетними фондами. Єдиний соціальний внесок: розрахунок та порядок сплати.

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ У ПЕНСІЙНОМУ ФОНДІ УКРАЇНИ

Тема 1. Опрацювання науково-теоретичних основ пенсійного страхування, Державного регулювання пенсійного страхування та особливостей і умов недержавного пенсійного забезпечення.

Тема 2. Дослідження організаційно-правових та економічних аспектів розвитку Пенсійного фонду України.

Тема 3. Збір і опрацювання фінансової звітності обраних об'єктів дослідження; підготовка аналітичних таблиць. Визначення особистого алгоритму дослідження.

Тема 4. Аналіз стану виконання бюджету Пенсійного фонду України.

Тема 5. Оцінка механізму використання фінансових ресурсів Пенсійного фонду України.

Тема 6. Аналіз стану фінансової дисципліни серед платників страхових

внесків управління Пенсійного фонду України.

Тема 7. Дослідження оплати праці та сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ В УПРАВЛІННЯХ ФІНАНСІВ РАЙОНІВ, МІСТ, СІЛЬСЬКИХ ТА СЕЛИЩНИХ РАДАХ

Тема 1. Опрацювання науково-теоретичних засад бюджетної системи, бюджетних відносин, бюджетного процесу в Україні.

Тема 2. Дослідження організаційно-правових та економічних аспектів формування та використання місцевого бюджету та міжбюджетних відносин; бюджетного регулювання;

Тема 3. Збір і опрацювання фінансової звітності обраних об'єктів дослідження; підготовка аналітичних таблиць. Визначення особистого алгоритму дослідження.

Тема 4. Оцінка розподілу доходів та видатків між ланками бюджетної системи.

Тема 5. Аналіз соціально-економічного стану регіону, доходів та видатків місцевих бюджетів, їх оцінка склад та структура, їх вирівнювання.

Тема 6. На основі обраної методики і системи показників провести дослідження оптимізації структури доходів бюджету; залежності бюджетних надходжень від діючої системи оподаткування;

Тема 7. Опрацювання методик прогнозування доходів місцевих бюджетів.

СТУДЕНТАМ, ЩО ПРОХОДЯТЬ ПРАКТИКУ В УПРАВЛІННЯХ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Визначити види соціальних допомог, що надаються населенню. Розглянути порядок та провести розрахунок відповідно до діючого законодавства:

1. Допомоги сім'ям та сім'ям з дітьми: допомога у зв'язку з вагітністю та пологами, одноразова допомога при народженні дитини, допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, допомога на дітей одиноким матерям, допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням, державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям, допомога при усиновленні дитини, тимчасова державна допомога дітям (аліменти);
2. Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проходження виробничої практики з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при виконанні програми використовуються такі методи навчання, як: проведення досліджень, аналізу, складання графічних схем, таблиць, програм, робота в малих групах, презентації, самостійна робота з рекомендованою літературою та джерелами Інтернет тощо.

7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Порядок отримання диференційованого заліку.

Студенти звітують про виконання програми в останній робочий день виробничої практики.

Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту на рецензування керівнику практики від навчального закладу.

Підведення підсумків практики оцінюється диференційованим заліком.

Перелік питань, що виносяться на залік.

До початку і по закінченні виробничої практики студенти повинні пройти підсумковий контроль по дисципліні «Фінансовий менеджмент», «Страховий менеджмент», «Управління фінансовою санацією та банкрутством підприємств» (НП ТДАТУ).

Методика оцінювання та розподіл балів, що присвоюються студентам.

Після завершення строків практики студенти докладають про виконання програми практики. Форма звітності – надання складеного звіту, оцінений та підписаний керівником практики від кафедри.

Підсумки практики підводяться в процесі складання студентом заліку комісії, яка призначається завідувачем кафедри. Результати складання заліку з практики заносяться в список-відомість навчальної практики, проставляються в заліковій книжці.

Керівник практики інформує кафедру щодо фактичних термінів початку й закінчення практики студентами, про їх дисципліну, стан охорони праці на базі практики та з інших питань організації чи проведення практики.

Загальне оцінювання роботи студентів здійснюється шкалою ECTS (табл. 2).

Таблиця 2

Структура диференційованого заліку з виробничої практики

Види робіт	Форма звітності	Кількість балів
Інструктажу з порядку проходження практики та з охорони праці і безпеки життєдіяльності. Отримання звітної та методичної документації. Підготовка та оформлення звіту із проходження практики. Робота із літературою, пошук матеріалів до звіту та індивідуальному завданню.	Журнал інструктажу з питань охорони праці.	0-10
<i>Проходження практики та написання звіту:</i>		50-60
- присутність студента на об'єкті відповідно до розкладу проходження практики	Журнал обліку присутності студента	10
- ритмічність роботи під час практики у відповідності до календарного плану	Календарний план. Робочий зошит із проходження практики	5-15
- відповідність звіту щодо вимог оформлення звіту з навчальної практики	Робочий зошит із проходження практики	5-10
- правильність розрахунків економічних показників та виконання завдань	Робочий зошит із проходження практики	5-15
- логічність та завершеність обґрунтування результативних показників	Робочий зошит із проходження практики	5-10
<i>Захист навчальної практики</i>	Робочий зошит із проходження практики	20-30
<i>Всього балів</i>		<i>100</i>

Переведення підсумкової оцінки академічної успішності в балах до показників за державною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та до шкали оцінювання, що прийнята в ECTS представлено в таблиці 3.

Таблиця 3

**Шкала оцінювання проходження студентами виробничої практики
«Фінанси, банківська справа та страхування»**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Порядок підведення підсумків практики

Оцінка за практику вноситься в список - відомість виробничої практики і в залікову книжку студента. Записи і підпис з навчальної практики здійснює викладач – керівник (и) практики.

Члени комісії ставлять свої підписи тільки на титульному аркуші практики та у відомостях. Відомості робляться у 2 примірниках. Перший залишається на кафедрі, другий надається у деканат.

Студент, який не виконав програму практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку, направляється на практику повторно в періоду навчального семестру або канікул.

Студент, який в останнє не отримав задовільну оцінку з практики в комісії, відраховується з університету.

За підсумком практики викладач – керівник (и) практики складає звіт. Звіт по практиці має наступну структуру:

- Титульний аркуш;
- Вступ (де вказується відповідно яких документів проводилась практика);
- Основна частина (де стисло вказується яким чином і з ким проводилась практика, місця проведення практики, контроль проходження практики, дані результатів практики, зведених у таблицю, їх аналіз);
- Висновки та пропозиції;
- Додаток до звіту (список - відомість навчальної або виробничої практики);
- Звіт підписується викладачем – керівником практики від кафедри.

Підсумки виробничої практики обговорюються на засіданні кафедри, підсумковій конференції студентів з практики, а загальні підсумки – на засіданнях ректорату, деканатів, Вченій раді університету, факультетах.

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма з проведення виробничої практики.
2. Методичні вказівки до проведення виробничої практики.
3. Посібники, підручники відповідно професійних компетенцій.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М. Фінанси підприємств : Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: Знання-Прес, 2009. - 299 с.
2. Базилевич В. Д. Страхування: практикум / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; ред. В. Д. Базилевич. – К.: Знання, 2011. – 607 с.
3. Баранова В.Г. Фінансовий механізм функціонування страхової системи: монографія / В.Г. Баранова. – Одеса : Видавництво «ВМВ», 2009. – 380 с.
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://www.rada.gov.ua>
5. Васюренко О. В. Банківські операції: навч. посіб. для студ. екон. спец. / О. В. Васюренко. – К. : Знання, 2008. – 318 с.
6. Владичин У. В. Банківське кредитування: Навчальний посібник / За ред. д.е.н., проф. С. К. Реверчука. – К.: Атіка, 2008. – с.431

7. Вовк В. Я. Кредитування і контроль [Текст] : навч. посіб. / В. Я. Вовк, О. В. Хмеленко. - К.: Знання, 2008. - 463 с.
8. Господарський кодекс України; Верховна Рада України Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV (Редакція станом на 24.07.2014).
9. Закон України «Про пенсійне забезпечення» № 1788-ХІІ від 5.11.1991 р. // Відомості ВРУ. - 1992. - № 2.
10. Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» № 400/97-ВР від 26.06.1997 р. // Все про бухгалтерський облік. - 2002. - №12-1.
11. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-ІУ від 09.07.2003 р. // Податки та бухгалтерський облік. - 2003. - №70.
12. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» № 1057-ІУ від 09.07.2003 р. // Податки та бухгалтерський облік. - 2003. - № 7
13. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», № 755-IV від 15.05.2003, редакція від 01.01.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
14. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 № 2908-III, редакція від 01.01.2016 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2908-14/page>
15. Коваленко В. В. Банківська система України : монографія / В. В. Коваленко, О. Г. Коренєва, К. Ф. Черкашина, О. В. Крухмаль. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 187 с.
16. Колодізєв О. М. Забезпечення умов стабільного функціонування банківського сектору України : монографія / за заг. редакцією к.е.н., доц. Колодізєва О. М. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 310 с.
17. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Голос України. - 1996.
18. Копилюк О. І. Банківські операції : навч. посіб. / О. І. Копилюк, Г. В. Бондарчук-Грита. – К. : Знання, 2010. – 447 с.
19. Кравчук О.М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посіб. / О.М. Кравчук, В.П. Лещук. – К.: ЦУЛ, 2010. – 504 с.
20. Крупка М. І. Банківські операції : підручник / М. І. Крупка, Є. М. Андрущак, Н. Г. Пайтра ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 311 с.
21. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О.О. Непочатенко. – К.: ЦУЛ, 2011. – 328 с.
22. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування № 16/98-ВР від 04.01.1998 р. // Все про бухгалтерський облік. - 2001. - № 21.
23. Офіційний сайт Інтернет-журналу «Про страхування» [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com>.
24. Податковий кодекс України / Верховна Рада України – К.: ДП «ІВЦ ДПА України», 2010. – 336 с.
25. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21.05.1997р. № 280/97-ВР / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>

26. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; Верховна Рада України; Закон від 08.07.2010 № 2464-VI (Редакція станом на 27.09.2014).

27. Про страхування: Закон України від 07 березня 1996 р. № 85/96-ВР [зі змін. та доп.] [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

28. Соціальне страхування : Кредитно-модульний курс. Навч. посіб./ Н.М. Внукова., Н.В. Кузьминчук. – К.: Центр учбової літера тури, 2011. - 208 с.

29. Соціальне страхування : Навч.посіб./ В.О., Безугла Д.М., Загірняк Л.П., Шаповал. - К.: Центр учбової літера тури, 2009 .- 412 с.

30. Управління ризиками банків [Текст] : монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – 283 с.

31. Фінанси підприємств. Підручник / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін. К.:КНЕУ, 2008. – 552 с.

32. Фурсова В. А. Банківські операції : навч. посібн. для практ. занять / В. А. Фурсова; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т». – Х. : ХАІ, 2010. – 56 с.

33. Швайка М. А. Банківська система України: проблеми становлення і удосконалення / М. А. Швайка; упоряд., заг. ред. Овсянникова О. М.; Асоц. деп. Верховної Ради України. – К. : Вид-во Київ. міжнар. ун-ту, 2010. – 760 с.

Допоміжна:

Закони України, нормативно-правові акти, монографії вітчизняних та зарубіжних авторів, періодичні видання, статистичні збірники, довідкова література.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри фінансів, банківської справи та страхування.
4. Мережа Internet.